
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.923:330.342.146:502.131.1(4ЄС)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.41>

Герман Л.Т.

кандидат економічних наук, доцент,
Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4011-9765>

Запукхляк В.З.

кандидат економічних наук,
Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8976-4477>

Herman Liudmyla, Zapukhlyak Vitaliy

West Ukrainian National University

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС ПІД ВПЛИВОМ «ЗЕЛЕНОГО КУРСУ»: НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

TRANSFORMATION OF THE EU INTERNAL MARKET UNDER THE INFLUENCE OF THE GREEN DEAL: TOWARDS SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Стаття присвячена дослідженню процесів трансформації внутрішнього ринку ЄС у контексті реалізації стратегічної ініціативи – Європейський зелений курс – яка є невід’ємним інструментом формування сучасної парадигми сталого розвитку. Стрімке зростання впливу екологічних пріоритетів на економічну політику ЄС вимагає зміни підходів до функціонування єдиного ринку та, водночас, зумовлює актуальність даного дослідження. Метою дослідження виступає аналітична оцінка певних структурних змін у внутрішньому ринку ЄС, що спричинені впровадженням цілей кліматичної нейтральності. Методологічну основу дослідження складають системний, порівняльний, структурно-логічний та функціональний підходи, які дають змогу виявити ключові напрями трансформації ринкової архітектури ЄС. В результаті дослідження встановлено вплив «зеленого курсу» на окремі сфери діяльності внутрішнього ринку ЄС, окреслено можливості адаптації національних економік до нових інвестиційних умов функціонування спільного ринку.

Ключові слова: Європейський Союз, Зелений курс, внутрішній ринок, сталий розвиток, прогрес, зелені інвестиції, цифровізація, інновації, екологічна політика, енергетичний перехід, інституційна трансформація, регуляторна адаптація.

The article examines the process of transformation of the European Union's internal market in the context of implementation of the European Green Deal strategic initiative, which is considered as a tool for shaping a new paradigm of sustainable development. The purpose of the study is to analyse the structural changes in the EU internal market as a result of the implementation of climate neutrality goals. The methodological basis of the study is the systemic, comparative, and structural-functional approaches, which allowed the author to identify the key vectors of transformation of the EU market architecture. As a result, it is established that the green transformation covers not only the energy and industrial sectors, but also the financial, logistics and institutional spheres. The practical value of the article lies in outlining the possibilities for adapting national economies to the new regulatory, infrastructural and investment conditions of the European space. The purpose of the article is to provide an analytical assessment of the structural changes taking place in the EU internal market under the influence of environmental transformation, with a focus on the challenges and opportunities faced by the Member States. The paper applies systemic, comparative, institutional, and structural-

functional research methods, which allowed us to identify key areas of change in such areas as energy, industry, trade, transport, digitalisation, regulatory policy, and financial instruments. The study found that the green transformation is gradually changing the logic of the EU's internal market: from the classical growth model to an innovative, resource-efficient and climate-oriented one. The practical value of the paper lies in the formulation of proposals for adapting the policies of partner countries to the new regulatory environment and strengthening participation in green integration. The results obtained can be used in the process of developing strategies for the transition to sustainable development at the national and regional levels.

Keywords: European Union, Green Deal, internal market, sustainable development, progress, green investments, environmental policy, innovation, energy transition, institutional transformation, digitalisation, regulatory adaptation.

Постановка проблеми. Історично так сформувалося, що Європейський Союз став прикладом успішної регіональної економічної інтеграції та впровадження спільних стратегій розвитку країн, незважаючи на періодичні протиріччя та суперечки щодо кроків реалізації спільної політики функціонування внутрішнього ринку. До таких ініціатив належить і амбітна стратегія ЄС – Зелений курс (European Green Deal) [1], яка реалізується з 2019 р., і у її фокусі не лише питання досягнення показників сталого розвитку, а глобальна екологічна та економічна трансформація внутрішнього ринку. Ця довготривала ініціатива Європейського союзу узгоджується із завданнями досягнення кліматичної нейтральності та визначає нові вектори розвитку європейської інтеграції з трансформацією ключових секторів економіки, включаючи амбітні цілі декарбонізації. Така стратегія не є першою в сфері екологічної трансформації та сталого розвитку. У 2001 р. ЄС прийняв «Стратегію сталого розвитку ЄС» [2], в яку були імplementовані питання екологічного характеру і завданням якої було забезпечити «загальноєвропейську політичну основу для забезпечення сталого розвитку, тобто для задоволення потреб сьогодення без шкоди для здатності майбутніх поколінь задовольняти власні потреби» [2]. У 2010 р. було прийнято стратегію Європа 2020 [3] і, як зазначають дослідники [4], певного прогресу було досягнуто, незважаючи на значні відмінності між країнами, проте щодо питань екології, то прогрес – не значний. Метою «Зеленого курсу» є «перетворення ЄС на справедливе та процвітаюче суспільство із сучасною, ресурсоефективною та конкурентоспроможною економікою, де до 2050 року не буде чистих викидів парникових газів, а економічне зростання буде відокремлене від використання ресурсів» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на масштаб поставлених завдань, вплив «Зеленого курсу» на внутрішній ринок ЄС є багатоаспектним, оскільки він охоплює широкий спектр питань – від законодавчих змін і фінансового регулювання до модернізації промислової політики, реформування торговельної інфраструктури, переформатування логістичних підходів, реструктуризації енергетичного сектору та прискореної цифровізації.

Проблему впливу «Зеленого курсу» на внутрішній ринок ЄС, особливо інструменти політики, такі як: СВСМ (Механізм коригування вуглецевого податку на кордоні), таксономія ЄС, екомаркування, реформа державної допомоги та індустріальні альянси, у своїх працях досліджують багато іноземних вчених, зокрема Жан Пізані-Феррі [13], Георг Закманн [7], Сімон Тальяп'єстра [7], Крістіан Егенгофер [14], Флоріан Польцін [15], Вільям Беккер [5], Марія Жуана Родрігеш [19]. Українські вчені розглядають у своїх дослідженнях європейський «Зелений курс» як інструмент трансформації, що сприяє зміні логіки функціонування внутрішнього ринку ЄС. Така концепція прослідковується у працях Романа Зварича [16], Ольги Сидоренко [8], Ігора Бураковського [9], Марини Дяченко [10], Тетяни Шевчук [11], Оксани Кузик [12].

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є аналітична оцінка основних принципів трансформації внутрішнього ринку ЄС у контексті імplementації положень

«Зеленого курсу» та виявлення важливих викликів і можливостей для країн-членів у процесі їх адаптації до нових умов функціонування спільного ринку.

Виклад основного матеріалу. Сучасні глобальні виклики, серед яких кліматичні зміни, надмірне виснаження природних ресурсів та поглиблення соціальної нерівності, дедалі більше актуалізують необхідність критичного переосмислення традиційних економічних моделей. Зазначені процеси показують неспроможність традиційного неоліберального підходу ефективно реагувати на комплекс сучасних екологічно-соціальних загроз. Тому дослідники все частіше намагаються сформувати гібридні адаптивні моделі розвитку, які були б спроможні адекватно реагувати на виклики, та зберігати національні інтереси країн, не порушуючи при цьому міжнародні зобов'язання.

На сучасному етапі глобальна зміна клімату постає як один із найглибших і найкомплексніших викликів для Європейського Союзу, оскільки її наслідки, які охоплюють майже всі сфери життя, мають тенденцію до стрімкого загострення. Проте зміна клімату – це загальна назва проблеми, за якою стоїть низка похідних кризових явищ, серед яких особливе занепокоєння викликають міжнародна міграція населення (в останні роки набуває нових форм і загроз для країн ЄС), втрата біорізноманіття, дефіцит прісної води та деградація екосистем. Ці фактори уже мають значний вплив як на соціальну стабільність, так і на економічну динаміку, але їх поглиблення у майбутньому може призвести до посилення конкуренції за доступ до обмежених природних ресурсів.

Більшість дослідників мають схожу думку щодо того, що внутрішній ринок Європейського Союзу перебуває у фазі глибокої реінженерії, яка зумовлена необхідністю інтеграції екологічних стандартів та цифрових індикаторів у засадничу структуру його функціонування. Така трансформація, що охоплює як нормативно-інституційний рівень, так і практичні механізми економічної взаємодії, спричиняє зростання інтересу до оцінки її потенційних наслідків і викликів. Нове дослідження ЕРО–ЕІВ підтверджує, що єдиний ринок ЄС є ключовим каталізатором масштабування екологічно чистих і сталих винаходів [5]: «з 2016 по 2021 рік кількість винаходів у сфері чистих технологій зросла на 33%, лише у 2021 році було зареєстровано майже 55 000 винаходів» [5]. Тому об'єктивно, що цей ринок потребуватиме змін щоб конкурувати з такими країнами-лідерами у виробництві чистих технологій як Японія, Китай, США. Ще одним аргументом є те, що «понад 70% компаній, що патентують чисті та стійкі технології в ЄС, мають менше 5000 співробітників. Хоча 29% цих компаній наразі надають пріоритет національному ринку, 61% розглядають ЄС як свій ключовий майбутній ринок» [5].

Якщо питання необхідності трансформацій внутрішнього ринку ЄС не викликає заперечень, то дискусійною є здатність окремих держав-членів ефективно адаптуватися до нових умов відповідно до рівня їхньої інституційної спроможності, наявного інноваційного потенціалу, а також загроз, пов'язаних із посиленням економічних дисбалансів між регіонами.

Jean Pisani-Ferry, Georg Zachmann, Simone Tagliapietra аналізують необхідність поєднання екологічних амбіцій із соціальною та економічною стабільністю внутрішнього ринку [6], акцентуючи увагу на механізмі CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism), який змінює конкурентне середовище на ринку ЄС. Окремий сегмент досліджень науковці присвятили аналізу ключових інструментів, які визначають архітектуру оновленого внутрішнього ринку ЄС, зокрема механізму вуглецевого коригування на кордоні, таксономії сталого фінансування, екомаркування продукції, модернізованих правил державної допомоги та створення індустріальних альянсів, що мають стратегічне значення для прискорення переходу до кліматично нейтральної економіки.

Christian Egenhofer обґрунтовує, що «Зелений курс» є не лише кліматичною, а й економічною політикою, яка трансформує європейські ланцюги доданої вартості, включно з логістикою, торгівлею та енергетикою [14]. Вчені Кембриджського уні-

верситету – Polzin, F., Sanders, M., Stavlöt, U. – досліджують, як інструменти сталого фінансування (зелені облігації, ESG-фінансування, таксономія ЄС) змінюють інвестиційні підходи в межах внутрішнього ринку [15].

Українські вчені трактують Європейський «Зелений курс» переважно як ключовий каталізатор інституційної модернізації та нормативно-правової гармонізації, що, у свою чергу, зумовлює трансформацію засад функціонування внутрішнього ринку Європейського Союзу відповідно до нових екологічних і цифрових орієнтирів. Сидоренко О. М. розглядає «Зелений курс» як нову парадигму економічного розвитку, що формує інституційні зміни у внутрішньому ринку ЄС і створює виклики для країн-кандидатів на членство, зокрема України [8]. Дяченко М. В. досліджує, як цілі сталого розвитку інтегруються в нормативну базу внутрішнього ринку ЄС та трансформують інституційні механізми регулювання, зокрема в енергетичному, транспортному та аграрному секторах [10]. Зварич Р. Є. розглядає процес трансформації енергетичного ринку та аналізує ефективність заходів, вжитих в процесі екологізації енергетичного ринку ЄС [16].

У центрі уваги наукового аналізу перебувають інструменти, які відіграють системоутворюючу роль у цьому процесі, серед яких – Європейська кліматична таксономія, механізм прикордонного вуглецевого коригування (СВАМ), фонд справедливої трансформації, а також оновлена промислова стратегія, орієнтована на розвиток «зелених» технологій. Зокрема у працях Науменко Н.С., Чалої В.С., Кицюк І.В. актуалізується також проблематика економічної асиметрії між державами-членами ЄС, регіональних диспропорцій, соціальної інклюзії та необхідності адаптації країн-партнерів до нових регуляторних і ринкових умов, що постають унаслідок імплементації кліматично зорієнтованої політики Євросоюзу [17].

Вище зазначені проблеми вимагають від Європи не лише стратегічного переосмислення економічної моделі розвитку, але й практичних кроків до формування інклюзивної, ресурсоефективної та кліматично нейтральної економіки.

Внутрішній ринок Європейського Союзу є одним із наріжних каменів інтеграційної політики ЄС. Нові екологічні виклики, насамперед зміна клімату, змусили ЄС переосмислити підходи до економічного розвитку. Європейська зелена угода як комплексна стратегія, що охоплює понад 175 законодавчих актів та директив, стала відповіддю на актуальні виклики. Акти та директиви угоди охоплюють сфери інвестицій у чисту енергію, розвиток кліматичних технологій, регулювання ланцюгів поставок, встановлення цін на викиди CO₂, обов'язковість звітності зі сталого розвитку та впровадження екодизайну. З одного боку, вони створюють підґрунтя зростання для компаній, а з іншого – накладають додаткові регуляторні зобов'язання, дотримання яких вимагає суттєвих змін в операційних процесах і стратегічному плануванні.

Одним із ключових напрямів трансформації внутрішнього ринку Європейського Союзу є декарбонізація промисловості, що передбачає істотне зменшення викидів парникових газів шляхом модернізації виробничих процесів. Важливу роль у цьому процесі відіграє впровадження механізму прикордонного вуглецевого коригування (СВСМ), який не лише впливає на умови конкуренції між європейськими та зовнішніми виробниками, але й стимулює підприємства до дотримання високих екологічних стандартів. Водночас, формування «зеленої» промисловості, що ґрунтується на впровадженні інноваційних технологій, спричиняє перегляд та переорієнтацію існуючих ланцюгів доданої вартості [23].

У сфері енергетичного переходу трансформаційні процеси охоплюють модернізацію внутрішнього ринку електроенергії ЄС, яка здійснюється з урахуванням стратегічної мети досягнення кліматичної нейтральності. Водночас активно просувається підтримка децентралізованих джерел енергії, зокрема малих та середніх виробників, а також інтеграція відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) у транс'європейську енергетичну інфраструктуру, що дозволяє зміцнити енергетичну безпеку та підвищити рівень екологічної ефективності.

Визначальним вектором є також цифровізація економіки в поєднанні зі сталим розвитком, що передбачає комплексне впровадження цифрових технологій у ключові сектори – логістику, транспорт, агропромисловий комплекс і фінансові сервіси. Така інтеграція сприяє підвищенню прозорості, ефективності та відстежуваності економічних процесів. У цьому контексті платформи сталого фінансування відіграють вирішальну роль у перенаправленні інвестиційних потоків до проєктів, які відповідають екологічним критеріям та забезпечують довгострокову економічну стабільність. Важливою складовою трансформаційних змін є перегляд моделей споживання і виробництва, який передбачає імплементацію законодавства у сфері екодизайну, закріплення права на ремонт та розвиток циркулярної економіки. Ці механізми не лише впливають на поведінку споживачів, а й зобов'язують виробників брати відповідальність за повний життєвий цикл продукції, що, у свою чергу, сприяє зменшенню екологічного сліду. Водночас, реформування механізмів державної допомоги в ЄС відбувається з урахуванням потреби підтримки екологічно орієнтованих проєктів, які мають низький рівень викидів. З цією метою адаптуються чинні регуляторні норми, а фінансові інструменти, зокрема Фонд справедливої трансформації та програма InvestEU, фокусуються на стимулюванні «зеленого» економічного зростання та підвищенні конкурентоспроможності екологічних інновацій [20].

Кожен із п'яти ключових векторів трансформації внутрішнього ринку ЄС (табл. 1) передбачає конкретні напрями реалізації та відповідні обсяги фінансування. Наприклад, декарбонізація промисловості, що включає запровадження механізму CBAM та структурну модернізацію виробництва, потребує щороку близько 60 млрд євро. Найбільший обсяг інвестицій – близько 390 млрд євро на рік – необхідно спрямувати на енергетичний перехід, зокрема на розвиток відновлюваної енергетики та децентралізованих джерел енергії. У сфері цифровізації та сталого розвитку, яка охоплює інтеграцію цифрових технологій у логістику, фінансову систему та агросектор, передбачено інвестиції на рівні 40 млрд євро. Для модернізації моделей споживання та виробництва, включно з впровадженням принципів циркулярної економіки та екодизайну, очікуваний річний обсяг фінансування становить 25 млрд євро. Потребує додатково 50 млрд євро на рік і реформування системи державної допомоги, зокрема за допомогою таких інструментів, як InvestEU та Фонд справедливої трансформації [25].

Таблиця 1

**Основні вектори трансформації внутрішнього ринку ЄС
у межах Зеленого курсу**

Основні вектори трансформації	Ключові напрями реалізації	Орієнтовний обсяг інвестицій (млрд €/рік)
Декарбонізація промисловості	– впровадження CBAM; – інноваційна трансформація промисловості	60
Енергетичний перехід	– модернізація енергоринку; – розвиток відновлюваних джерел енергії та децентралізованих джерел енергії	390
Цифровізація та сталий розвиток	– інтеграція цифрових технологій; – стимулювання сталих інвестицій через фінансові платформи	40
Зміни у споживанні та виробництві	– розвиток екодизайну, циркулярної економіки та права на ремонт	25
Реформування державної допомоги	– адаптація правил державної допомоги; – фінансування зеленого зростання через механізми InvestEU та ФСТ	50

Джерело: складено авторами за [20; 28]

Зважаючи на високий рівень фінансових потреб, необхідних для реалізації екологічної трансформації, Європейська комісія ініціювала створення Інвестиційного плану Європейської зеленої угоди, також відомого як Інвестиційний план сталого розвитку Європи, що має на меті акумулювати щонайменше 1 трильйон євро інвестицій у сферу сталого розвитку до 2030 року [20]. У цьому контексті план розглядається не лише як фінансовий інструмент, але й як важливий важіль стимулювання структурних змін у соціально-економічному просторі ЄС (рис. 1).

Зелений перехід розглядається як один із визначальних чинників формування довгострокової конкурентоспроможності Європейського Союзу, оскільки саме він здатен не лише забезпечити провідні позиції ЄС у сфері передових екологічно чистих технологій, а й водночас сприяти зменшенню залежності від імпортованих енергетичних ресурсів. За умови ефективної реалізації політики декарбонізації в ключових галузях промисловості та активного впровадження інновацій у «зелені» сектори економіки, Європа має потенціал не лише стимулювати стале економічне зростання, але й оптимізувати витрати виробництва та зберігати стратегічні конкурентні переваги в умовах високої динаміки глобального економічного середовища. Таким чином, зелений курс виступає не лише як кліматична стратегія, а й як інструмент посилення економічної стабільності та технологічного лідерства Європейського Союзу на світовій арені [30].

У межах реалізації стратегічних кліматичних цілей, зокрема досягнення скорочення викидів парникових газів на 55% до 2030 року, Європейському Союзу доведеться здійснювати масштабні інвестиції, обсяг яких, згідно з аналітичними оцінками, може сягнути 1,2 трильйона євро щорічно (рис. 2).

Як свідчить аналіз, підготовлений Європейською комісією, середньорічний обсяг інвестицій, спрямованих на заходи із зменшення викидів парникових газів, впродовж десятиліття до 2020 року становив приблизно 764 млрд євро. Цей показник еквівалентний 5,1% ВВП ЄС за 2023 р. та охоплює орієнтовно 24% загального обсягу реальних інвестицій Союзу в аналогічний період. З метою досягнення цільових показників до 2030 року, Європейська комісія додатково прогнозує потребу у збільшенні щорічного обсягу «зелених» інвестицій на 477 млрд євро, що відповідає 3,2% ВВП ЄС за 2023 р.

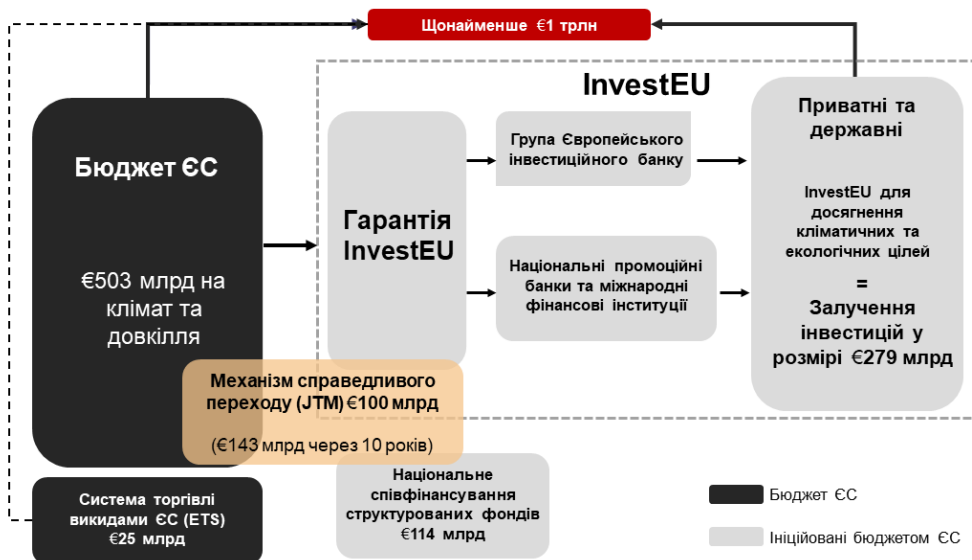

Рис. 1. Механізм фінансування Європейської Зеленої Угоди

Джерело: розроблено авторами за [30]

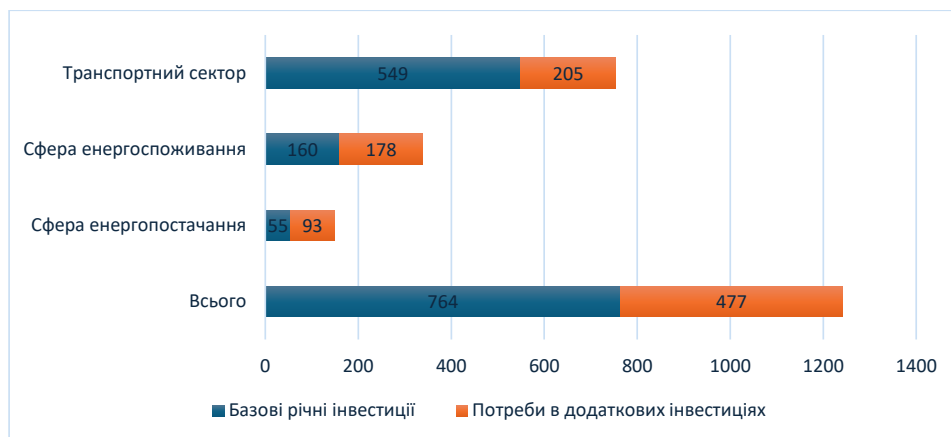

Рис. 2. Щорічні обсяги необхідних «зелених» інвестицій в ЄС до 2030 року з розподілом за секторами

Джерело: складено авторами за [29]

Якщо підсумувати цю цифру з уже існуючими середньорічними обсягами фінансування, загальний обсяг необхідних інвестицій сягне 1,2 трильйона євро на рік, або 8,3% валового внутрішнього продукту ЄС у 2023 році.

Вагому частку додаткових фінансових ресурсів доцільно спрямувати на декарбонізацію транспортного сектору та модернізацію житлового фонду шляхом підвищення його енергоефективності, що є критично важливим для забезпечення комплексного екологічного переходу. Разом із тим, попри досягнутий прогрес у реалізації окремих ініціатив європейської Зеленої угоди, ініціатива щодо кліматичних дій (Climate Action Tracker, CAT) у своїх аналітичних оцінках наголошує на недостатній результативності низки кліматичних політик, програмних заходів та фінансових механізмів. Така критика вказує на те, що, хоча ЄС демонструє політичну волю до досягнення кліматичних цілей, наявні інструменти все ще не забезпечують очікуваного рівня ефективності у сфері фінансування екологічного переходу [23].

Незважаючи на позитивну динаміку зростання обсягів «зелених» інвестицій упродовж останніх років, статистичні дані засвідчують наявність значного дефіциту фінансування у цій сфері, що зумовлено суттєвим розривом між фактичним рівнем інвестицій та обсягами, необхідними для досягнення цілей кліматичної політики. Такий інвестиційний розрив свідчить про затримку у реалізації зеленої трансформації, актуалізує потребу у прискоренні дій як з боку державних інституцій, так і з боку приватних структур. Чим меншими є інвестиції у заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату на сьогоdnішньому етапі, тим більшим буде навантаження на адаптаційні механізми в майбутньому, що, у свою чергу, вимагатиме додаткових фінансових і політичних ресурсів. Серед факторів, що перешкоджають нарощуванню обсягів сталих інвестицій, науковці виокремлюють обмежений доступ до фінансування та високий рівень невизначеності у сфері кліматичної політики. Починаючи з 2021 р., спостерігається середньорічний дефіцит фінансових коштів у розмірі приблизно 66 млрд євро, що накопичується з кожним роком. Щоб компенсувати недофінансування попереднього періоду, необхідно не лише досягти, але й перевищити середньорічний орієнтир сталих інвестицій у наступні роки [24].

Подальший вплив на трансформацію внутрішнього ринку ЄС матиме і реформа бізнес-середовища, яка безпосередньо впливає на діяльність як європейських, так і глобальних компаній. Наприклад, дедалі частішими стають випадки, коли підприєм-

ства змушені здійснювати перепрофілювання виробничих потужностей через майбутні заборони на певні матеріали, зміну екологічного регулювання.

Такі підходи зумовлюють глибоку трансформацію корпоративних стратегій. Бізнес-лідери дедалі більше визнають, що адаптація до європейської моделі сталого розвитку може стати джерелом підвищення операційної ефективності, зростання маржинальності та довгострокового збереження вартості активів. Згідно з аналітичними дослідженнями, зокрема звітом PwC, компанії, які проактивно інтегрують у свою діяльність кліматичні можливості та ризики, демонструють кращі фінансові результати порівняно з конкурентами, що залишаються осторонь «зеленої трансформації».

Політики, закладені в основу Європейської зеленої угоди, мають системний характер і розподіляються між трьома ключовими напрямками: фінансові інструменти прямого впливу (наприклад, механізми фінансування енергетичного переходу); політика звітності та прозорості, яка охоплює стандарти нефінансової звітності та ESG-критерії; регуляції з безпосереднім впливом на ланцюг створення вартості, включаючи екодизайн, екологічне маркування, податкову політику тощо.

Промисловий план Європейської зеленої угоди (Green Deal Industrial Plan) передбачає перегляд регуляторного підходу до державної допомоги, зокрема шляхом пом'якшення окремих норм та розширення переліку дозволених інструментів фінансування. Такий підхід має на меті створити сприятливі умови для пришвидшення енергетичного переходу, зокрема шляхом стимулювання інвестицій у декарбонізацію промисловості та розвиток виробництва чистих технологій [22].

Запропоновані зміни, які стосуються політики державної підтримки, спрямовані на зниження бар'єрів для державних інтервенцій у стратегічні галузі, що відіграють ключову роль у досягненні кліматичної нейтральності. Йдеться насамперед про сектори, пов'язані з низьковуглецевими технологіями, виробництвом компонентів для відновлюваної енергетики, розвитком електромобільної інфраструктури та накопичувачів енергії. Внаслідок цього країни-члени ЄС отримують більшу гнучкість у мобілізації фінансових ресурсів, що дозволяє не лише підвищити темпи реалізації екологічних проєктів, а й адаптувати їх до національних особливостей економіки.

Висновки. Розширення державної підтримки доповнює наявну архітектуру фінансових інструментів Європейського Союзу, яка вже сьогодні надає широкі можливості для фінансування екологічної трансформації. Зокрема, Інноваційний фонд ЄС, який орієнтований на підтримку високотехнологічних рішень у сфері декарбонізації, має бюджет понад 40 млрд євро у вигляді грантів, що дозволяє підтримувати як великі, так і демонстраційні проєкти з низьким вуглецевим слідом. Окрім цього, ініціатива REPowerEU, загальний обсяг якої становить понад 300 млрд євро, фінансує масштабні програми у сфері відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності, розвитку інфраструктури для водню та диверсифікації джерел постачання енергії.

Ще одним ключовим елементом фінансової підтримки є програма InvestEU, яка мобілізує близько 372 млрд євро інвестицій, орієнтованих на розвиток інфраструктури, цифровізацію, підтримку малих і середніх підприємств, а також перехід до зеленої економіки. Завдяки багаторівневому підходу, що поєднує державні, приватні та європейські інституційні ресурси, InvestEU виступає каталізатором залучення капіталу в стратегічні сектори, зокрема у сферу чистих технологій.

У сукупності всі ці інструменти формують фінансову екосистему, яка не лише підтримує інновації та промислову модернізацію, але й виступає фундаментом для реалізації структурних реформ, спрямованих на досягнення екологічної, енергетичної та економічної стійкості.

Таким чином, прийнятий у 2019 році Європейський «Зелений курс» передбачає фундаментальну трансформацію всіх секторів економіки, що безпосередньо впливає на функціонування внутрішнього ринку. Важлива роль у цьому процесі належить інтеграції «зелених» стандартів у секторні політики. Запровадження Зеленого

курсу актуалізує низку регуляторних та інтеграційних викликів, зокрема: подолання асиметрій між країнами, забезпечення справедливого переходу для вразливих секторів та регіонів, узгоджених механізмів підтримки бізнесу в умовах нових екологічних вимог. Такий підхід відкриває перспективи для формування нової моделі розвитку внутрішнього ринку ЄС, яка не лише забезпечує конкурентоспроможність, але й забезпечує поєднання екологічної відповідальності, інноваційної активності та соціальної справедливості.

Список використаних джерел:

1. The European Green Deal. Communication from the Commission. European Commission. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52019DC0640&utm_
2. Strategy for sustainable development. EU. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/strategy-for-sustainable-development.html>
3. European Commission. Strategy for sustainable development. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/strategy-for-sustainable-development.html>
4. EUROPE 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Communication from the Commission. European Commission. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a/language-en>
5. Becker William, Norlén Hedvig, Dijkstra Lewis, Athanasoglou Stergios. Wrapping up the Europe 2020 strategy: A multidimensional indicator analysis. *Environmental and Sustainability Indicators*. 2020. Volume 8. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.indic.2020.100075>
6. New EPO-EIB study: EU single market is a key catalyst for scaling clean and sustainable inventions. European Patent Office's (EPO). 2024. URL: <https://www.epo.org/en/news-events/news/new-epo-eib-study-eu-single-market-key-catalyst-scaling-clean-and-sustainable>
7. Pisani-Ferry Jean, Tagliapietra Simone, Zachmann Georg. A new governance framework to safeguard the European Green Deal. Bruegel Policy Brief. 2023. node_9327. URL: https://ideas.repec.org/p/bre/polbrf/node_9327.html
8. Сидоренко О. М. Зелений курс ЄС як імпульс модернізації економічної політики в умовах Європейської інтеграції України. *Економіка України*. 2021. № 8. С. 22–35.
9. Бураковський І. Європейський зелений курс: нова парадигма економічного розвитку чи виклик для України? *Policy Paper*, IER, 2020.
10. Дяченко М. В. Європейський зелений курс як інструмент реалізації стратегії сталого розвитку ЄС. *Вісник КНЕУ. Міжнародна економіка*. 2021. № 2. С. 14–25.
11. Шевчук Т. Європейський зелений курс: значення для України та внутрішнього ринку ЄС. *Аналітична записка ГО «Екодія»*, 2021.
12. Кузик О. Ф. Регіональний вимір реалізації Європейського зеленого курсу: виклики для інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС. *Регіональна економіка*. 2022. № 1. С. 45–58.
13. Pisani-Ferry J., Tagliapietra S. The European Green Deal: From ambition to reality. *Bruegel Policy Contribution*, 2021.
14. Elkerbout Milan, Egenhofer Christian, Nuñez Jorge, Catuti Mihnea et al. The European Green Deal after Corona: Implications for EU climate policy. *Policy Insights*. № 2020-06. 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/351416850_The_European_Green_Deal_after_Corona_Implications_for_EU_climate_policy
15. Polzin F. et al. Financing the Green Deal: The role of sustainable finance in transforming the internal market, 2021.
16. Зварич Р. Харківський Б. Європейський зелений курс як основа екологічної трансформації енергетичного ринку ЄС. *Вісник Економіки* №1 (2025) DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2025.01.185>
17. Кицюк І., Науменко Н., Присяжнюк Н. Європейський зелений курс: можливості та наслідки для українського бізнесу. *Економіка та суспільство* Вип.56, 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-87>
18. Edenhofer O. Prof. Dr. Potsdam Institute for Climate Impact Research. URL: <https://www.pik-potsdam.de/en>
19. Rodrigues-Pose A., Bartalucci F. The green transition and its potential territorial discontents. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 2024, 17, 339–358. DOI: <https://doi.org/10.1093/cjres/rsad039>

20. European Commission. European Green Deal, InvestEU Programme. URL: <https://ec.europa.eu>
21. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
22. OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <https://stats.oecd.org>
23. Climate Action Tracker (CAT). URL: <https://climateactiontracker.org>
24. Європейський інвестиційний банк (EIB). URL: <https://www.eib.org>
25. EU taxonomy drives green investments: 34% increase in 2023. URL: <https://www.rinnovabili.net/business/finance/eu-taxonomy-green-investments-surge-34-in-2023-driven-by-renewables/>
26. European Climate Investment Deficit report. URL: <https://www.i4ce.org/en/publication/european-climate-investment-deficit-report-investment-pathway-europe-future/>
27. Investments into the sustainability transition. URL: <https://www.eea.europa.eu/publications/investments-into-the-sustainability-transition>
28. Інвестиційна стратегія для збереження Європейської зеленої угоди. URL: <https://www.bruegel.org/policy-brief/investment-strategy-keep-european-green-deal-track>
29. Green investment needs in the EU and their funding. URL: https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/articles/2025/html/ecb.ebart202501_03~90ade39a4a.en.html
30. The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism explained. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_24

References:

1. European Commission. The European Green Deal. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52019DC0640>
2. Strategy for sustainable development. EU. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/strategy-for-sustainable-development.html?>
3. European Commission. Strategy for sustainable development. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/strategy-for-sustainable-development.html>
4. European Commission. EUROPE 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a/language-en>
5. Becker, W., Norlén, H., Dijkstra, L., Athanasoglou, S. (2020). Wrapping up the Europe 2020 strategy: A multidimensional indicator analysis. *Environmental and Sustainability Indicators*. Volume 8. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.indic.2020.100075>
6. European Patent Office. (2024). New EPO-EIB study: EU single market is a key catalyst for scaling clean and sustainable inventions. Available at: <https://www.epo.org/en/news-events/news/new-epo-eib-study-eu-single-market-key-catalyst-scaling-clean-and-sustainable>
7. Pisani-Ferry, J., Tagliapietra, S., & Zachmann, G. (2023). A new governance framework to safeguard the European Green Deal. *Bruegel Policy Brief*. node_9327, Bruegel. Available at: https://ideas.repec.org/p/bre/polbrf/node_9327.html
8. Sydorenko, O. M. (2021). Zelenyi kurs EU yak impuls modernizatsii ekonomichnoi polityky v umovakh yevropeiskoi intehtatsii Ukrainy [The European Green Deal as a driver for modernizing economic policy in the context of Ukraine's European integration]. *Ekonomika Ukrainy*, (8), 22–35.
9. Burakovskiy, I. (2020). Yevropeyskyi zelenyi kurs: Nova paradyhma ekonomichnoho rozvytku chy vyklyk dlia Ukrainy? [European Green Deal: A new development paradigm or a challenge for Ukraine?]. *Policy Paper*, IER.
10. Diachenko, M. V. (2021). Yevropeyskyi zelenyi kurs yak instrument realizatsii stratehii staloho rozvytku EU [European Green Deal as an instrument for implementing the EU sustainable development strategy]. *Visnyk KNEU. Mizhnarodna ekonomika*, (2), 14–25.
11. Shevchuk, T. (2021). Yevropeyskyi zelenyi kurs: Znachenia dlia Ukrainy ta vnutrishnoho rynku YeS [European Green Deal: Significance for Ukraine and the EU internal market]. *Analitichna zapyska HO "Ekodiia"*.
12. Kuzyk, O. F. (2022). Rehionalnyi vymir realizatsii Yevropeiskoho zelenoho kursu: Vyklyky dlia intehtatsii Ukrainy do vnutrishnoho rynku EU [Regional dimension of the European Green Deal implementation: Challenges for Ukraine's integration into the EU internal market]. *Rehionalna ekonomika*, (1), 45–58.
13. Pisani-Ferry, J., Tagliapietra, S. (2021). The European Green Deal: From ambition to reality. Bruegel Policy Contribution.

14. Elkerbout Milan, Egenhofer Christian, Nuñez Jorge, Catuti Mihnea et al. (2020) The European Green Deal after Corona: Implications for EU climate policy. *Policy Insights*. № 2020-06. (2020). URL: : https://www.researchgate.net/publication/351416850_The_European_Green_Deal_after_Corona_Implications_for_EU_climate_policy
15. Polzin, F., et al. (2021). Financing the Green Deal: The role of sustainable finance in transforming the internal market.
16. Zvarych, R., & Kharkovskyi, B. (2025). Yevropeiskyi zelenyi kurs yak osnova ekolohichnoi transformatsii enerhetychnoho rynku EU [The European Green Deal as a basis for ecological transformation of the EU energy market]. *Visnyk Ekonomiky*, (1). DOI: <https://doi.org/10.35774//visnyk2025.01.185>
17. Kitsiuk, I., Naumenko, N., & Prysiashniuk, N. (2023). Yevropeiskyi zelenyi kurs: Mozhlyvosti ta naslidky dlia ukrainskoho biznesu [European Green Deal: Opportunities and consequences for Ukrainian business]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (56). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-87>
18. Edenhofer, O. Prof. Dr. Potsdam Institute for Climate Impact Research. Available at: <https://www.pik-potsdam.de/en> .
19. Rodrigues, M. J. (2020). A Just Transition for Europe: Opportunities and challenges of the Green Deal. Available at: <https://www.pik-potsdam.de/en>
20. European Commission. European Green Deal, InvestEU Programme. Available at: <https://ec.europa.eu>
21. Eurostat. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat>
22. Organisation for Economic Co-operation and Development. Available at: <https://stats.oecd.org>
23. Climate Action Tracker. Available at: <https://climateactiontracker.org>
24. European Investment Bank. Available at: <https://www.eib.org>
25. Rinnovabili. (2023). EU taxonomy drives green investments: 34% increase in 2023. Available at: <https://www.rinnovabili.net/business/finance/eu-taxonomy-green-investments-surge-34-in-2023-driven-by-renewables/>
26. Institute for Climate Economics. *European Climate Investment Deficit report*. Available at: <https://www.i4ce.org/en/publication/european-climate-investment-deficit-report-investment-pathway-europe-future/>
27. European Environment Agency. Investments into the sustainability transition. Available at: <https://www.eea.europa.eu/publications/investments-into-the-sustainability-transition>
28. Bruegel. Investment strategy to keep the European Green Deal on track. Available at: <https://www.bruegel.org/policy-brief/investment-strategy-keep-european-green-deal-track>
29. European Central Bank. (2025). Green investment needs in the EU and their funding. Available at: https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/articles/2025/html/ecb.ebart202501_03~90ade39a4a.en.html
30. European Commission. (2020). The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism explained. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_24